

ДАРМА

ГЛАВА ПЪРВА

ПРИЧИННОСТ

I

ЧЕТИРИТЕ БЛАГОРОДНИ ИСТИНИ

1. Светът е пълен със страдание. Раждането причинява страдание, старостта причинява страдание, болестите и смъртта причиняват страдание. Да срещнеш човек, когото мразиш, е страдание; да те разделят от любим човек е страдание; да се бориш за задоволяване на ежедневните си нужди, е страдание. Фактически, който не е свободен от желания и страсти, е винаги въввлечен в неприятности. Това е истината за страданието.

Несъмнено причината за човешкото страдание може да бъде открита в нуждите на физическото тяло и в желанието да бъдат задоволени земните страсти. Ако нуждите и желанието бъдат проследени до техния източник, ще открием, че те се коренят в инстинкта. Така, следвайки желанието, което има за своя основа силната воля за живот, човек се стреми да притежава желания обект така страстно, че може да причини смърт или да намери смъртта си. Това е Истината за причината на страданието.

Ако желанието, което лежи в основата на човешките страсти, бъде отстранено, тогава страстите

Причинност

ще умрат и на човешкото страдание ще бъде сложен край. Това е Истината за начина за прекратяването на страданието.

За да постигне това състояние на ума, в което няма нито желаня, нито страдание, човек трябва да следва определен път. Стадиите на Благородния осемстепенен път са: правилен възглед, правилно мислене, правилна реч, правилно поведение, правилно препитание, правилно усилие, правилна памет, правилна медитация. Това е истината за Благородния път за прекратяване на страданието.

Хората трябва да поддържат живи в ума си тези истини. Защото светът е място на страдание и ако някой иска да избяга от него, той трябва да скъса обвързаността си със земните страсти, които са единствената причина за страданието. Състоянието на ума, който е освободен от всички земни страсти и от страданието, е познато като просветление, а просветлението може да бъде постигнато чрез практикуването на Благородния осемстепенен път.

2. Всички, които се стремят към просветление, трябва да се придържат към Четирите благородни истини. Ако не разберат това, те ще странстват безкрайно в объркания лабиринт на житейските илюзии. Тези, които го разберат, могат да бъдат наречени “хора, придобили очи за просветлението”.

Затова, онези, които желаят да следват учението на

Причинност

Буда, трябва да се съсредоточат върху Четирите благородни истини и да се постараят да си изяснят тяхното значение. Във всички времена за истински свят човек е бил считан този, който ги разбира и преподава на другите.

Когато човек ясно разбере Четирите благородни истини, Благородният осемстепенен път ще го отведе далече от алчността. А когато е свободен от алчност, той ще живее в мир със света: няма да убива, нито ще краде, нито ще прелюбодейства; не ще мами, нито ще ругае, не ще ласкае и няма да изпитва завист; няма да се гневи, нито ще забравя преходността на всичко в живота и няма да бъде несправедлив.

3. Да следваш Благородния път е като да влезеш в тъмна стая със светилник в ръка: тъмнината е отстранена и стаята се изпълни със светлина.

Хората, които разберат смисъла на Благородната истина и се научат да следват Благородния път, придобиват светлината на мъдростта, която ще отстрани тъмнината на невежеството.

Буда води хората, като им посочва Четирите благородни истини. Тези, които ги разберат правилно, ще достигнат просветлението. Те ще могат да водят и подкрепят другите в този объркан свят и ще бъдат достойни за доверието им. Когато Четирите благородни истини бъдат ясно разбрани, ще пресъхне изворът на

всички земни страсти.

Напредвайки по пътя на учението, последователите на Буда ще постигнат всички други безценни истини. Те ще придобият мъдростта и прозрението да разбират значението на всичко и ще могат да проповядват Дарма на всички хора по света.

II ПРИЧИННОСТ

1. Има причини за всички човешки страдания и има начин, по който те да бъдат прекратени. Защото всичко в този свят е резултат от необхватно преплитане на причини и обстоятелства и всичко изчезва, когато тези причини и обстоятелства се променят и отмрат.

Дъждът вали, вятърът духа, листата пожълтяват и биват отнесени от вятъра. Тези явления са взаимнообвързани с причини и обстоятелства и са предизвикани от тях. Те ще изчезнат, когато причините и обстоятелствата се променят.

Човек се ражда чрез своите родители. Тялото му се поддържа от храна, духът му се развива чрез ученето и опита.

Следователно, и двете неща – плътта и духът, са свързани с породилите ги обстоятелства и се променят, щом се променят обстоятелствата.

Причинност

Както мрежата е изплетена от снопове нишки, така всичко в този свят е свързано с всичко друго чрез снопове от нишки. Ако някой мисли, че една брънка от мрежата е независима и изолирана, той греша.

Нарича се мрежа, защото е направена от серия взаимосвързани нишки и всяка нишка има своето място и значимост по отношение на другите.

2. Цветята се появяват поради серия от условия, които водят до тяхното разцъфтяване. Вятърът издухва есенните листа, поради съвкупност от условия. Цветята не се появяват независимо, нито листата падат от самосебе си, в неподходящ сезон. Така всяко нещо има своето идване на света и умиране. Нищо не е независимо, във от промените.

Вечно и непреходно правило на този свят е, че всичко се създава по силата на серия от причини и условия и всичко изчезва по силата на същото. Всичко се променя, нищо на остава постоянно.

III

ЗАВИСИМОТО ПОРАЖДАНЕ

1. Къде е изворът на човешката скръб, okayване, болка и агония? Не трябва ли да се търси във факта, че

хората са винаги изпълнени с желания?

Те упорито се стремят да живеят в богатство и почит, в комфорт и удоволствие, във възбуда и задоволеност; невежи за факта, че желязото на точно тези неща е извор на човешко страдание.

От самото начало светът е бил подвластен на поредица от бедствия, като над всички са неизбежните: болест, старост и смърт.

Но ако човек внимателно прецени всички факти, ще се убеди, че в основата на всяко страдание лежи принципът на страстното желание. Ако алчността бъде отстранена, на страданието ще бъде сложен край.

Невежеството се проявява чрез алчността, която завладява човешкия ум. То се появява, защото хората не осъзнават истинската причина за последиците от своите действията. От невежество и алчност възникват нечисти желания за притежаване на неща, които са фактически недостижими, но които хората непрестанно и сляпо жадуват да имат.

Поради невежество и алчност хората си представят различия там, където в действителност ги няма. Разгледано в дълбочина, човешкото поведение не може да бъде разграничено на правилно и неправилно, но в своето невежество хората измислят правила, за да

Причинност

го разграничават и осъждат като правилно или погрешно.

Поради невежеството си хората са впримчени в мрежите на егото и мислят субективно и погрешно, губейки обективната вярна гледна точка. Подведени от заблудения си ум, те предприемат погрешни действия, в резултат на което са ввлечени в илюзорното съществуване – в кръговрата на преражданията.

Правейки делата си поле за изява на своето его; използвайки разграничаването, към което се придържа техният малък ум, като семена; закривайки съзнанието си с облаците на невежество, подхранвайки го с дъжда на копнежите, оросявайки го със своеволието на егоизма си, те сътворяват зло, което носят на гърба си от инкарнация в инкарнация.

2. В действителност, техният собствен ум е този, който поражда заблудата за реалността на скръбта, самосъжалението, болката и агонията.

Целият този свят на заблуда не е нищо друго, освен сянка, сътворена от дейността на ума. Но все пак, чрез същия този ум става явен и света на просветлението.

3. В света има три погрешни гледни точки. Ако човек се придържа към тях, тогава всяко човешко усилие трябва да се отрече.

Първо, някои смятат, че всяко събитие в човешкия живот се основава на съдбата. Второ, други поддържат тезата, че всичко е сътворено от Господ Бог и контролирано от Неговата воля. Трето, някои твърдят, че всичко става по случайност без да е свързано с каквито и да е причини и условия.

Ако всичко в човешкия живот е било предварително решено от съдбата, тогава даровете на боговете и вредите от демоните ще бъдат предопределени, благополучието и неволята ще са предрешени. Няма да съществува нищо, което да не е било предварително дадено. Тогава всички човешки планове и усилия за по-добър живот и просперитет ще бъдат напразни и хората ще живеят без надежда.

Същото важи и за другите две гледни точки, защото, ако всичко в крайна сметка е в ръцете на някакъв неведом Господ Бог или е подхвърлено на сляпата случайност, какъв избор ще има човечеството, освен да се примири? Не е учудващо, че хората с такива възгледи губят надежда и занемаряват усилието си да действат мъдро и да избягват злото.

Всъщност, и трите посочени концепции или гледни точки, са изцяло погрешни. Всичко съществуващо е последователност от проявления, чийто източник е струпането на причини и условия.

ГЛАВА ВТОРА
**ТЕОРИЯ ЗА УМА
И ИСТИНСКОТО СЪСТОЯНИЕ НА
НЕЩАТА**

**I
НЕПОСТОЯНСТВО И ИЛЮЗОРНОСТ
НА ЕГОТО**

1. Въпреки че тялото и умът на човека, с които отъждествяваме егото, се появяват поради едновременното действие на различни причини, от това не следва изводът, че егото притежава реално съществуваща субстанциалност.

Тъй като плътта е съвкупност от елементи, тя е следователно временна. Ако тялото беше его-субстанция, то би могло да прави, каквото поиска, защото на егото е присъща воля.

Един цар има власт да награждава и наказва, както пожелае, но и той се разболява, въпреки своите намерения и желания. И той неохотно остарява и цялото му богатство и царската му воля не могат да предотвратят това.

Умът също не е его-субстанция. Човешкият ум е също струпване на причини и условия и непрекъснато се променя.

Ако умът беше его-субстанция, той би могъл да прави каквото пожелае. Но умът често пренебрегва това,

Теория за ума и истинското състояние на нещата

което знае, че е правилно, и с охота преследва неправилното. И все пак, нищо не изглежда да се случва, точно както егото желае.

2. Ако попитат някого, дали тялото е постоянно или непостоянно в своето съществуване, ще трябва да отговори, че е непостоянно.

Ако попитат някого, дали непостоянното съществуване, подвластно от смъртта, е щастие или страдание, той определено ще трябва да отговори, че е страдание.

Ако някой вярва, че нещо толкова непостоянно, променливо и пълно със страдание е его-субстанция, това е сериозна грешка.

Човешкият ум е също непостоянен и подвластен на страданието. Няма нищо, което да може да се нарече вечно съществуваща его-субстанция.

Нашите истински тяло и ум, които оформят индивидуалния живот и външния заобикалящ го свят са далече от схващания като “аз” и “мое”.

Просто умът, заслепен от егоистични желания и непроницаем за мъдростта, упорито настоява да мисли в категории като “аз” и “мое”.

От момента, в който тялото и обкръжаващия го свят, са създадени по силата на действащи заедно

Теория за ума и истинското състояние на нещата

причини и условия, и то и обкръжението му непрекъснато се променят и това няма край.

В своята безкрайна променливост човешкият ум е като течащите води на река или като горящият пламък на светилник. Той подскача като маймуна, без да спира нито миг.

Разбирайки това, мъдрецът се освобождава от всяка обвързаност на тялото и ума, за да постигне просветление.

3. Има пет неща, които никой не може да извърши в този свят: първо, да задържи идването на старостта; второ, да спре идването на болестта; трето, да избегне смъртта; четвърто, да отмени тленността; пето, да преодолее изтощението.

Хората неминуемо се натъкват на тези факти и повечето от тях страдат неимоверно. Но тези, които са чули учението на Буда, не страдат, защото разбират, че това са неизбежни събития и че егото, което страда не е истинската им същност.

Има четири истини, на които можем да се опрем: първо, всички живи същества възприемат и преживяват света на феномените, поради невежество; второ, всички обекти на желания са непостоянни и несигурни; трето, всичко съществуващо е също непостоянно и несигурно; четвърто, няма субстанция, която може да се нарече

Теория за ума и истинското състояние на нещата

“его”, няма нещо, което да наречем “мое” в целия свят.

Тези истини, че всичко е непостоянно, отминаващо и без его, нямат връзка с факта, че Буда се появява и си отива от този свят. Тези истини са сигурни. Буда знае това и по тази причина проповядва Дарма на всички хора.

II

ТЕОРИЯ ЗА УМА

1. И илюзорният свят на феномените и светът на просветлението произлизат от ума. Всяко съществуване и феномени възникват от функциите на ума, точно както най-различни предмети се появяват от ръкава на фокусника.

Дейностите на ума нямат граница, те оформят заобикалящия ни свят. Нечистият ум се обгражда с нечисти неща; чистият ум се обгражда с чисти неща. Следователно, обкръжението ни няма друга граница, освен дейностите на ума.

Точно както художникът създава картина, активността на ума създава обкръжаващия ни свят. Докато светът, създаден от Буда е чист и свободен от замърсяване, този, създаван от обикновените хора, не е такъв.

Теория за ума и истинското състояние на нещата

Умът сътворява многообразни форми, точно както талантивият художник създава картини на различни светове. Няма нищо в света, което да не е сътворено от ума. Буда е точно като нас, чувстващите същества са точно като Будите. Следователно, няма никаква разлика между ума на Буда и на човешките същества в тяхната способност да сътворяват своя свят.

Буда има правилно разбиране за феномените, моделирани от ума на смъртните. Тези, които знаят това, са в състояние да видят истинския Буда.

2. Но умът на хората, който създава обкръжението си, никога не е свободен от спомени, страхове и съжаления в миналото, настоящето или бъдещето, защото е подвластен на невежеството и алчността.

Илюзорният свят на феномените е роден от невежеството и алчността и целия огромен комплекс от координирани причини и следствия съществуват в ума и никъде другаде.

И раждането, и смъртта произлизат от ума и съществуват в ума. Следователно, когато умът, който е обвързан с идеята за живота и смъртта си отиде, светът на живота и смъртта си отива с него.

Теория за ума и истинското състояние на нещата

Животът на непросветления се появява от неговия объркан ум, който сътворява своя собствен свят на заблуди. Когато научим, че няма никакъв свят на заблуди извън ума, обърканият ни ум ще се проясни. Тогава преставаме да създаваме своето нечисто обкръжение и постигаме просветление.

Светът на живота и смъртта е сътворен от ума, пленен е от ума, управляван е от ума; умът владее всяка ситуация. Светът на страданието е причинен от заблудения ум на смъртните.

3. И така, всички неща са първоначално сътворени от ума, контролирани и управлявани са от него. Както колелото следва вола, който тегли каруцата, така страданието следва човека, който говори и действа с нечист ум.

Но ако човек говори и действа с чист ум, щастието ще го следва като сянката му. Тези, които вършат зло, ги преследва мисълта: “Аз постъпих грешно” и споменът за действието се складира, за да произведе своето неизбежно възмездие в животите напред. А тези, които действат с добри подбуди са щастливи с мисълта: “Аз извърших добро” и ще бъдат още по-щастливи, защото мисълта за извършеното добро ще им донесе щастие в животите напред.

Теория за ума и истинското състояние на нещата

Ако умът е нечист, той ще кара краката да се препъват по суров и труден път, ще има много падания и много болка. Но ако умът е чист, пътят ще е гладък и пътуването - спокойно.

Този, който се наслаждава на чистотата на тялото и ума, върви по пътя към будността, скъсвайки мрежата на егоистичните нечисти мисли и желания. Този, чийто ум е спокоен, може да живее в мир и с прилежност да култивира мислите си ден и нощ.

III

ИСТИНСКОТО СЪСТОЯНИЕ НА НЕЩАТА

1. Тъй като всичко в този свят е предизвикано от сложното взаимодействие на причини и условия, между нещата няма съществени различия, които фундаментално да ги отличават едно от друго. Очевидни разлики и абсурдни разделения съществуват само в хорските мисли.

Няма реално делене на изток и запад. Хората създават различията със собствения си ум и след това ярват, че различията са реалност.

Всяко от математическите числа от едно до безкрайност е цялостно, завършено число и само по себе си не се отличава от другите по количество. Но хората разграничават числата за свое собствено

Теория за ума и истинското състояние на нещата

удобство, за да могат да означат различни количества.

Всъщност няма разлика между процеса на създаване и процеса на разпадане. Хората правят разграничение и наричат едното раждане, а другото – смърт. В действителност няма разграничителна линия между правилно и неправилно, но хората правят разлика за свое удобство.

Буда се дистанцира от тези разграничавания и гледа на света като на променящ очертанията си облак. За Буда всяко безусловно определено нещо е илюзия. Той знае, че всяко нещо, което умът сграбчи или захвърли, е лишено от субстанция. Така той преодолява клопките на представите и разграничаващото мислене.

2. Хората се вкопчват в нещата за свое собствено въображаемо удобство. Вкопчват се в богатството и честта, отчаяно се вкопчват в тленния живот.

Те произволно отграничават съществуване от несъществуване, добро от зло, правилно от неправилно. За хората животът е поредица от вкопчвания и обвързаности. Поради това те трябва да приемат и болката и страданието.

Веднъж един човек предприел дълго пътуване и стигнал до една река. Казал си: “Този бряг е труден и

Теория за ума и истинското състояние на нещата

опасен, а другият изглежда по-лесен и безопасен. Трябва да пресека оттаък.” Тогава си построил сал от клони и тръстика и благополучно пресякъл реката. Помислил си: “Този сал ми помогна да пресека реката. Няма да го оставя да гние на брега, а ще го взема със себе си.” И така той доброволно приел един ненужен товар. Може ли той да бъде наречен мъдър човек?

Тази притча ни учи, че когато станат ненужен товар, дори добрите неща трябва да бъдат изхвърлени. Дори по-бързо от лошите. Буда приел за правило в своя живот да избягва като ненужен товар безполезните дискусии.

3. Нещата не идват и не си отива; нито се появяват и изчезват. Затова човек не може да придобие или загуби нещо.

Буда учи, че нещата нито се появяват, нито изчезват, и че са извън потвърдението и отрицанието на съществуването. Представлявайки следствие от съгласуваното и последователно действие на причини и обстоятелства, едно конкретно, застинало във времето нещо само по себе си не съществува. Може да се каже, че е не-съществуващо. В същото време, тъй като има относителна връзка с причини и условия, може да се

Теория за ума и истинското състояние на нещата

каже, че не е не-съществуващо.

Привързането към нещо заради неговата форма е източник на изкривено мислене. Ако не се вкопчим и привържем към формата, фалшивата ни представа за ценността на това нещо и привързаността ни към него няма да се появят. Просветлението се състои в разбирането на тази истина и освобождаването на ума от заблудата на субективизма.

Светът е наистина като сън, а съкровищата му са примамливи миражи. Когато го видим като картина, от разстояние, разбираме, че нещата сами по себе си не притежават реалност.

4. Да вярваме, че нещата, създадени от неизброима поредица причини, ще траят винаги, е сериозна грешка, позната като теория на постоянството. Но също толкова голяма грешка е да вярваме, че нещата изчезват напълно. Това е така наречената теория на не-съществуването.

Тези категории за вечен живот и смърт, за съществуване и не-съществуване, не се отнасят до базисната природа на нещата, а само до начина, по който ги възприема заблуденият човешки ум. Поради своите желания хората имат отношение към нещата и се чувстват привързани към тях, но сами по себе си нещата са независими от разграничаване и привързаност.

Теория за ума и истинското състояние на нещата

Тъй като всичко възниква по силата на съвкупност от причини и условия, видът на нещата непрекъснато се променя. В него няма никаква устойчивост, каквато би трябвало да съществува при една автентична субстанция. Поради непрекъснатата променливост в своето проявяване, ние оприличаваме нещата на мираж или сън. Но тази променливост засяга единствено външния вид. В своята базисна духовна същност нещата са постоянни и непреходни.

На човек реката изглежда като река. Но на един демон, който вижда пламъци във водата, реката може да изглежда като огън. Затова, да говориш на човек за реката, би имало смисъл, но да говориш на демона, е безсмислено.

По същият начин, можем да кажем, че нещата са илюзорни. Можем да кажем за тях, че са нито съществуващи, нито не-съществуващи, че са относително реални.

Все пак, не можем да твърдим, че освен този свят на променящи се проявления, съществува друг свят на постоянство и истински същности. Грешка е да разглеждаме универсума както като временен и илюзорен, така и като истински.

Невежите хора в този свят приемат, че той е реален и действат от позицията на това абсурдно допускане. Но тъй като той е само една илюзия, те действат от

Теория за ума и истинското състояние на нещата

позицията на грешна гледна точка, което им причинява вреда и страдание.

Разпознавайки света като илюзия, мъдрецът действа в него, съобразявайки се с неговата нереалност, и така избягва страданието.

IV

СРЕДНИЯТ ПЪТ

1. Тези, които поемат пътя към просветлението, трябва да избягват две крайности. Първо, прекаленото отдаване на плътски желания. Второ, противоположната аскетична практика, която безсмислено изтезава тялото и ума.

Благородният път, който се поставя над тези две крайности и води до просветление, мъдрост и покой, може да бъде наречен Средният път. Какво представлява Средният път? Той се състои в Осемстепенният благороден път: правилен възглед, правилно мислене, правилна реч, правилно поведение, правилно препитание, правилно усилие, правилна памет, правилна медитация.

Както вече казахме, всички неща се появяват и изчезват по силата на безкрайно множество причини.

Теория за ума и истинското състояние на нещата

Невежите хора виждат живота или като съществуване или като не-съществуване. Но мъдрият човек вижда отвъд съществуването и не-съществуването това, което е отвъд тях и заличава разликата между тях. Това е да приложиш на практика Средния път.

2. Представете си дънер, плаващ в реката. Ако не заседне в плитчина и не потъне, или ако не го извади човек, или ако не изгние, накрая дънерът ще достигне морето. Животът е като този дънер, уловен от течението на голяма река. Ако човек не е привързан към живот на себеугаждане или, отказвайки се от живота, не се придържа към практика на себеизтезание; ако човек не се възгордее от добродетелите си и не се обвърже с лоши постъпки; ако в търсене на просветлението той не подценява заблудите, но и не се страхува от тях, този човек следва Средния път и ще достигне морето на будността.

Следвайки пътя към просветлението е важно да внимаваме да не бъдем хванати и оплетени от всяка крайност. В това се състои следването на Средния път.

Знаейки, че нещата нито съществуват, нито не съществуват, помнейки, че природата на всички феномени е като сън, човек трябва да избягва гордостта и желанието за награда за добрите му дела и да не позволява да бъде впримчен от всякакви други

Теория за ума и истинското състояние на нещата

съблазни.

Ако човек иска да не бъде повлечен от течението на своите желания, той трябва да се научи от самото начало да не се вкопчава в нещата, а още по-малко – да се обвързва с тях. Той не трябва да е привързан към съществуване или не-съществуване, към нищо вътре или извън него, нито към добрите неща или лошите неща, нито към идеи за правилно или неправилно.

Ако той се привърже към нещата, в този момент за него започва животът на заблудения. Този, който следва Благородния път към просветлението, няма да подклажда съжаления, нито ще храни очаквания, а с безпристрастен и спокоен ум ще посреща идващото.

3. Просветлението няма определена форма или природа, чрез които да се проявява. Така че в самото просветление няма какво да бъде осветлено.

Просветлението съществува единствено като противовес на заблудата и невежеството. Ако те изчезнат, то ще изчезне също. Обратното е също вярно. Няма заблуда и невежество без просветление. Те взаимно се пораждат едно друго.

Затова, внимавайте да не се вкопчите в идеята за постигане на просветление. Това също е пречка по пътя.

Теория за ума и истинското състояние на нещата

Когато умът, пребивавал в тъмнина, стане просветлен, тъмнината си отива, а с нея си отива и това, което наричаме просветление.

Докато хората желаят просветление и се вкопчват в това желание, заблудата е все още с тях. Затова, тези, които следват пътя към просветлението, не трябва да се вкопчват в него, а когато постигнат просветление, трябва да изоставят идеята за постижение.

4. Понятието за универсално единство, означаващо, че нещата в своята същност не притежават никакви разграничителни белези, е “шунята”. Шунята означава празнота, не-субстанциалност, неродено, непритежаващо собствена природа, не-дуалност. Тъй като сами по себеси нещата не притежават форма и характеристики, не можем да кажем нито че се раждат, нито че се разпадат. В истинската природа на нещата няма нищо, което да може да бъде описано с различия. Те са празни като субстанция. Можем да ги наречем не-субстанциални.

Както вече посочихме, всички неща се появяват и изчезват в резултат на причини и условия. Нищо не съществува изцяло самостоятелно. Всяко нещо е свързано с всичко останало.

Теория за ума и истинското състояние на нещата

Където има светлина, там има и сянка; където има дължина, там има и ширина, където има бяло, там има и черно. По същият начин, като противовес на индивидуалната природа на нещата, с конкретните им характеристики, се проявява не-субстанциалността, празнотата.

По същата причина просветлението не може да съществува без невежество, нито невежеството – без просветление. Но тъй като в своята същност нещата, като лишени от субстанция, не се различават, не съществуват никакви двойки противоположности.

5. Хората имат навика да мислят за себе си като за същества, които се раждат и умират, но в действителност това не е така. Когато са в състояние да осъзнаят тази истина, те ще разберат не-дуалността, ще са наясно, че не съществува такава двойка противоположности като раждане – смърт.

Поради това, че хората се придържат към разбирането за съществуване на индивидуално его, те се привързват към идеята за притежание. Но тъй като не съществува такова нещо като его, не може да съществува и притежание. Когато хората са в състояние да осъзнаят тази истина, ще могат да разберат не-дуалността, ще са наясно, че не съществуват неща като “аз” и “мое”.

Теория за ума и истинското състояние на нещата

Хората харесват разграничаването между чисто и нечисто. Но в природата на нещата не съществува такова различие. То израстват от фалшивите и абсурдни представи в човешкия ум.

По същият начин, хората правят разлика между добро и зло, но ги преценяват субективно. Тези, които следват пътя на просветлението, не се придържат към двойни стандарти. Те не ценят това, което е благоприятно за тях и не се отвръщат от онова, което е неблагоприятно, не се привързват към доброто и не се оставят да ги срази злото.

Хората естествено се боят от лоша съдба и копнеят за добра. Но ако изследваме внимателно резултатите, лошата съдба често се оказва добра, а добрата – лоша. Мъдрият човек се научава да посреща променящите се обстоятелства на своя живот еднакво, без да се чувства нито възгордян от успеха, нито съсипан от провала. Защото разбира истината за не-дуалността.

Затова всички думи, които описват двойки противоположности, като съществуване и не-съществуване, чистота и замърсеност, земни страсти и истинско знание, добро и зло, са само контрастни понятия в човешкия ум, които не изразяват и не зачитат истинската природа на нещата. Когато хората съумеят да се дистанцират от смисъла на такива термини и емоционална ангажираност към тях, те са разбрали универсалната истина на шунята.

Теория за ума и истинското състояние на нещата

6. Както чистият и благоуханен цвят на лотоса израства от калта на блатото, така от нечистотата на светските страсти изникват просветлението и будността. Дори погрешните идеи на неверни учения и заблудите на светските страсти могат да бъдат семена на пробуждането.

Ако гмуркачът иска да се сдобие с перла, трябва да се спусне до дъното на морето, без да се бои от назъбени корали и хищни акули. Така човек трябва да се изправи срещу предизвикателствата на светските страсти, ако иска да се сдобие с безценната перла на просветлението. Но за да се пробуди у него желанието да намери пътя, който да го поведе към просветлението, той трябва първо да се загуби сред планини от егоизъм и себичност.

Има легенда за един отшелник, който толкова много искал да намери истинския път, че изкачил планина от мечове и се хвърлил в огъня, за да постигне мечтата си. Този, който е готов да поеме риска и посрещне опасностите на пътя, ще почувства свежия бриз, духащ от планината със стърчащите мечове на егоизма. И сред огъня на омразата ще разбере накрая, че егоизмът и светските страсти, срещу които се е борил и е страдал, са просветление сами по себе си. “Просветлението е не-просветление”, казва Буда. “Няма нито просветление, нито не-просветление. Те само се наричат така.”

Теория за ума и истинското състояние на нещата

7. Учението на Буда ни повежда към не-дуалността, която е над разграничаващото разбиране на две конфликтни позиции. Грешка е да се търси нещо, което приемаме за добро и правилно и да се избягва друго, което смятаме, че е зло или неправилно.

Да настояваме, че нещата са празни и преходни, е точно толкова голяма грешка, колкото ако поддържаме, че са реални и не се променят. Ако някой е привързан към своето индивидуално его, това е грешка, защото такова разбиране не може да го предпази от неудовлетвореност и страдание. Ако вярва, че егото не съществува като явление, това е също грешка и тогава за него ще е безполезно да практикува Пътя на истината. Ако хората твърдят, че всичко е страдание, те грешат; ако твърдят, че всичко е щастие, те също грешат. Буда учи на Средния път, който е над тези измислени от човека дуалности, където те се сливат в единство.

ГЛАВА ТРЕТА БУДА-ПРИРОДА

I ЧИСТИЯТ УМ

1. Сред хората има много видове характери и степени на менталност. Някои хора са мъдри, други са глупави; някои са добри по природа, други имат зъл нрав; някои лесно се влияят, други трудно приемат чуждо мнение; някои са с чист ум, а умът на други лесно се покварява. Но тези различия са незначителни, когато умът се приближи до просветлението.

Светът е като езеро с лотоси, в което растенията притежават различна форма и цвят. Някои са бели, други – розови, някои са сини, други – жълти. Някои растат под водата, други простират листата си върху нея, а някои издигат листа над водата. За човечеството са характерни много повече различия. Хората се различават по своя пол, но това не е базисно различие, защото при подходящо обучение и мъжете и жените могат да достигнат просветление.

За да дресира слонове, човек трябва да има пет качества: добро здраве, самоувереност, прилежност, откритост и мъдрост. За да следва Благородния път към просветлението на Буда, човек трябва да притежава

Буда-природа

същите качества. Ако ги притежава, тогава той ще постигне просветление, без значение от какъв пол е. Не е нужно дълго да изучаваш словата на Буда, защото човешката природа притежава естествена склонност към просветление.

2. Когато поемат по пътя към просветлението, хората разбират Буда със собствения си ум и вярват в Буда със собственото си сърце. Това са същите умове и сърца, които допреди да поемат пътя, са странствали в света на раждането и смъртта.

Ако един цар е притесняван от бандити, той трябва първо да установи къде е лагерът им, за да ги прогони. Така, ако човек е нападнат от светските страсти, трябва първо да установи произхода им.

Когато човек се събуди и отвори очи, той възприема първо интериора на стаята, и едва по-късно вижда през прозореца гледката навън. По същия начин, ние няма да имаме правилен поглед върху външните неща, докато не опознаем това, което е в нас.

Ако умът е в тяло, той трябва да опознае първо това, което става в тялото. Общо взето, хората се интересуват от външните неща и изглежда малко ги е грижа какво става вътре в тях.

Ако умът е вън от тялото, той не е в контакт с нуждите му. Фактически тялото чувства онова, което умът знае, и умът знае онова, което тялото чувства. Следователно, не може да се каже, че човешкият ум е вън от тялото. Къде тогава е умът?

3. От незначайни времена хората странстват в света на невежеството, зависими от предишните си постъпки и заблудени от две фундаментално грешни концепции.

Първо, те вярват, че разграничаващият ум, който е коренът на този свят на раждане и смърт, е тяхната истинска природа. Второ, те не знаят, че притежават чистия ум на просветлението, който в действителност е истинската им природа.

Когато човек затвори длан и вдигне ръка, очите я виждат и умът я отделя, но умът, който отделя, не е истинският ум.

Умът, който разграничава, схваща въображаеми различия, които жаждата и другите желаниа, свързани с егото, създават. Разграничаващият ум е зависим от причини и условия; той непрекъснато се променя, но в своята същност е празен от субстанция. Но тъй като хората вярват, че това е истинският им ум, заблудата ги кара да преживяват като реалност света на причините и

Буда-природа

условията, което причинява страдание.

Човек отваря длан и умът я възприема, но какво се движи? Умът или ръката? Или нито едното, нито другото? Когато ръката се движи и умът се движи, и обратно. Но движещият се ум е само повърхностното проявление на ума, той не е истинският фундаментален ум.

4. Всяко човешко същество притежава чистия и ясен ум на просветлението, но обикновено той е покрит от замърсяванията на светските желания. Този замърсен ум не е същността на нашата природа. Някога е бил добавен, като натрапник или гост, но той не е стопанинът.

Луната често е скрита зад облаци, но те не я трогват и не опетняват чистотата ѝ. Хората не трябва да се заблуждават, че този замърсен ум е тяхната истинска същност.

Те трябва непрекъснато да си напомнят този факт и да се стремят да пробудят в себе си чистия, непроменлив и фундаментален ум на просветлението. Подвластни на променливия, замърсен ум и заблудени от собствените си изопачени идеи, те странстват в света на заблудите.

Безпокойството и замърсеността на човешкия ум възникват от алчността и като реакция на променящите се условия. Ръководещ трябва да бъде умът, който не се вълнува от нещата такива, каквито се явяват, и остава чист и спокоен при всякакви обстоятелства.

Не можем да кажем, че една странноприемница престава да е такава, ако не виждаме гости в нея. Нито можем да кажем, че истинският ни аз е изчезнал, когато изчезне занемареният ум, възникнал от променените обстоятелства на живота. Това, което се променя с променящите се обстоятелства, не е истинската природа на ума.

5. Нека си представим една лекционна зала, която е ярко осветена, докато слънцето грее, и тъмна, след като то залезе. Можем да мислим, че светлината в нея идва със слънцето, а тъмнината идва с нощта. Но не можем да мислим по същия начин за ума - че получава светлина или остава в мрак. Умът, който възприема светлината и тъмнината, не може да се върне обратно на никого. Умът може само да се върне в своята истинска, фундаментална природа.

“Временният” ум е този, който мигновено забелязва промените в тъмнината и светлината, щом

Буда-природа

слънцето изгрее или залезе. Само “временният” ум е този, който има различни усещания от момент към момент, заради променящите се обстоятелства, но не и истинският ум. Фундаменталният истински ум, който осъществява светлината и тъмнината, е истинската природа на човека.

Временните възприятия за добро и зло, любов и омраза, породени от обкръжаващите и променящи се външни обстоятелства, са само моментни реакции, причинени от натрупаните замърсявания в човешкия ум.

Зад желанията и светските страсти, с които индивидуалният ум се забавлява, обитава чиста и неопетнена фундаменталната истинска същност на ума.

Дали има цилиндрична форма в съд с кръгло дъно или призматична форма в съд с квадратно дъно, сама по себе си водата няма никаква определена форма. Хората често забравят този факт.

Хората виждат това като добро, а онова като лошо, те харесват това и не харесват онова и разграничават съществуване от не-съществуване. И страдат, хванати в мрежата на желанието за притежание, чувствайки се привързани към нещата.

Ако хората можеха да се откажат от своята привързаност към въображаемото и фалшиво разграничаване, и да възстановят чистотата на своя изначален ум, и тялото и умът им биха били свободни от замърсеност и страдание. Тогава биха познали спокойствието, което освобождението дарява.

II

БУДА-ПРИРОДА

1. Вече говорихме, че чистият истински ум е фундаментален. Това е Буда-природата, семето на будността.

Човек може да добие огън, поставяйки леща между слънцето и шепа суха трева, но откъде идва огънят? Лещата е на огромно разстояние от слънцето, но огънят запалва тревата благодарение посредничеството на лещата. От друга страна, нямаше да има огън, ако сухата трева не притежаваше способността да се възпламенява.

По подобен начин, ако светлината на мъдростта на Буда е концентрирана над умовете на хората, истинската природа на ума им - будността, ще се възпламени, ще просветли съзнанието им със своето сияние и ще събуди вярата в Буда. Неговото учение е лещата на мъдростта, която ускорява пробуждането на човешкия ум.

Буда-природа

2. Обикновено хората пренебрегват афинитета на ума им към просветление и мъдрост. По тази причина се оставят да бъдат хванати и уплетени в мрежата на светските страсти и желания. Привързвайки се към разбирането за реално съществуващи добро и зло, те започват да се оплакват от ограничения и страдание.

Защо става така, че хората, притежавайки фундаментално чист ум, се придържат към изопачено мислене и се обричат на странстване в свят на илюзии и страдание, като закриват собствената си Буда-природа, въпреки че Буда им е дал светлината на своята мъдрост?

Веднъж един човек се огледал в обратната страна на огледало и не виждайки лицето си, изгубил ума си. Колко ненужно човекът загубил ума си, само заради своята глупост да се погледне в обратната страна на огледалото!

Точно така глупаво и неразумно е човек да страда, задето не е постигнал просветлението, което е очаквал. Грешката не е в просветлението. Грешката е в човека, който търси просветлението в своя разграничаващ ум, неосъзнавайки, че този ум е въображаем, резултат от натрупването на алчност и илюзии, които скриват истинския ум. Просветленият ум не се постига, той винаги е на разположение.

Ако натрупаните изопачени представи се отстранят, просветлението ще се прояви. Когато постигнат просветление, хората разбират, че без изопачени представи не може да има и просветление.

3. Буда-природата не е нещо, което може да свърши. Въпреки, че злите хора трябва да се преродят в зверове, гладни демони, или да пропаднат в ада, те никога не губят своята Буда-природа.

Въпреки, че е заровена в нечистотията на плътта, покрита от светските страсти и забравена, естествената човешка склонност към пробуждане никога не се изчерпва напълно.

4. Една стара история разказва за човек, който се напил до безсъзнание. Приятелят му постоял до него, но трябвало да върви по своите си дела. Боейки се, че пияницата ще изпадне в бедност, той скрил скъпоценност в дрехата му. Пияницата се събудил и незнаейки, че притежава скъпоценност, продължил живота си в бедност и глад. След време мъжете се срещнали отново, приятелят казал на бедняка за скритата в дрехата му скъпоценност и така го спасил от нищетата.

Както пияницата от тази история, хората се скитат и страдат в този живот на раждане и смърт,

Буда-природа

несъзнавайки какво е скрито в тях чисто и неопетнено – безценното съкровище на тяхната собствена изначална Буда-природа.

Колкото и да не осъзнават факта, че притежават в себе си тази съвършена природа, колкото и деградирали и невежи да са хората, Буда никога не ги изоставя, защото знае, че и последният от тях потенциално притежава способността да се пробуди.

Буда събужда вярата в тези, които са подлъгани от невежество и не могат да видят собствената си Буда-природа, води ги далече от илюзиите им и ги учи, че няма основна разлика между тях и Будите.

5. Буда е човек, който вече е постигнал просветление, а хората са способни да постигнат просветление в бъдеще; това е единствената разлика между тях.

Но ако човек мисли, че е постигнал просветление, той се заблуждава. Макар и да се движи в тази посока, той още не е достигнал будността.

Буда-природата не се проявява без ревностно усилие, нито е задача, приключваща с постигането на будността.

6. Веднъж един цар събрал незрящи хора около слон и ги накарал да му опишат как изглежда слона. Първият човек хванал бивника и казал, че слонът прилича на морков. Друг докоснал ухото и казал, че той е като голямо ветрило. Трети го хванал за хобота и казал, че слонът е като чукало на хаван. Четвърти, който се държал за крака, твърдял, че слонът е като човек. Последният, който сграбчил опашката, казал, че слонът прилича на въже. Никой от тях не могъл да опише истинската форма на слона.

По същият начин, можем да почувстваме и опишем частично човешката природа, но не сме в състояние да опишем истинската природа на човешките същества, тяхната Буда-природа.

Има само един възможен начин, по който вечната природа на човека, неговата Буда-природа, която не е обезпокоявана от светски желания и не подлежи на унищожаване от смъртта, може да бъде осъществена – благодарение на постигнато от Буда просветление и Благородно учение, което ни е предал.

III

НЕ-СУБСТАНЦИАЛНОСТ НА ЕГОТО

1. Ние говорим за Буда-природата, сякаш е нещо, което може да бъде описано, сякаш е подобна на понятието “душа”, прието от други учения, но това не е

Буда-природа

така.

Идеята за индивидуално его е плод на въображението на разграничаващия ум. Той първо я създава, после се чувства обвързан от нея. Обратно на това, Буда-природата е нещо, което не може да се опише с понятия и което трябва да открием. В някакъв смисъл тя прилича на индивидуалното его, но тя не е его в смисъла на “аз съм” или “мое”.

Да вярваме, че егото съществува е погрешно разбиране. Това предполага наличието на не-съществуване. Да отречем Буда-природата е погрешно, защото това предполага, че съществуването е не-съществуване.

Това може да се обясни чрез притча. Една майка занесла болното си бебе на лекар. Той му дал лекарство и инструктирал майката да не го храни известно време, за да може лекарството да се усвои от организма му. Майката намазала гърдите си с горчива отвара, така че бебето само да страни от хранене. След като минало необходимото време, майката измила гърдите си и дала на детето да суче. Така майката лишила временно детето си от храна от любов към него.

Както майката от тази притча, Буда отрича съществуването на индивидуално его, за да отстрани неправилното разбиране и привързаността ни към него. Когато те са отстранени, той ни разкрива реалността на истинската ни същност, нашата Буда-природа.

Привързаността към индивидуалното его води хората към изопачено мислене, а вярата в тяхната присъща Буда-природа ги води към просветление.

Подобна е историята за една жена, която получила в наследство скрин, пълен със злато. Като не се заинтересувала от съдържанието му, тя продължила да живее в бедност, докато неин роднина, който знаел за златото, не отворил скрина и не ѝ го показал.

2. Ако всеки притежава Буда-природа, защо хората си причиняват толкова много страдание, като се лъжат и убиват едни други? Защо има толкова големи различия между тях по отношение на обществено положение и богатство?

Има една история за един борец, който носел украшение със скъпоценен камък на челото си. Когато веднъж се борел, противникът му забил с един удар камъка в челото му. Борецът решил, че по време на борбата е загубил украшението и отишъл при един лекар да превърже раната му. Лекарят намерил камъка

Буда-природа

забит в плътта му, покрит с кръв и прах. С помощта на огледало, той показал на бореца къде се бил скрил скъпоценният му камък.

Буда-природата е като скъпоценния камък от тази история. Тя е покрита с праха и калта на личните интереси и хората мислят, че са я загубили. Но един добър учител може да им помогне да си я върнат.

Буда-природата съществува във всеки човек, без значение колко дълбоко може да е покрита с алчност, гняв и глупост или затрупана от собствените му лоши постъпки и раздадени отмъщения. Буда-природата не може да бъде загубена или унищожена и се проявява рано или късно, когато всички наслоявания върху нея бъдат отстранени.

Както борецът в разказаната история видял с помощта на огледалото скъпоценността, забита в плътта му, и отново я намерил, така с помощта на учението на Буда, хората могат да видят своята истинска Буда-природа, затрупана от светските страсти, и да си я възвърнат.

3. Буда-природата е винаги чиста и спокойна, без значение колко драматични могат да бъдат условията и обкръжението на един човек. Както млякото е винаги

бяло, без значение какъв е цветът на кравата, която го е произвела. Така няма значение по какъв начин делата на хората могат да засегнат живота на човека и какъв ефект могат да произведат техните действия и мисли.

Има една индийска приказка за мистериозна лековита билка, която растяла скрита сред високите треви на Хималаите. Един човек напразно я търсил дълго време. Същевременно, един мъдрец я открил край малък извор и я разпознал по сладкия ѝ вкус. Той дал от нея на мъжа, а мъжът я сложил в една каца. До края на живота си мъдрецът събирал от тази билка край извора, а когато умрял, сладкият лековит еликсир на билката останала скрит край далечния извор в планината. А еликсирът в кацата на мъжа станал горчив и зловреден.

По подобен начин Буда-природата е скрита под дивата растителност на светските страсти и рядко може да бъде намерена. Буда я е намерил и е разкрил съществуването ѝ на хората, но поради различните им наклонности, тя има за всеки различен вкус.

4. Диамантът, най-твърдото от познатите ни вещества, не може да бъде натрошен. Пясък и камъни могат да бъдат смлени на прах, но диамантът остава невредим. Буда-природата е като диаманта и като него не може да бъде разрушена.

Буда-природа

Човешката природа - човешкото тяло и ум, се износват, но природата на будността не може да бъде изчерпана.

Буда-природата е наистина най-дълбоката основа на човешката природа. Буда учи, че въпреки безкрайното разнообразие, характерно за човешката природа, основаващо се на пол и форма, по отношение на Буда-природата няма никакво разграничаване.

Чистото злато се получава чрез стопяването на рудата и отстраняване на примесите. Ако хората можеха да стопят рудата на своя ум и да отстранят замърсяванията на светските страсти и егоизма си, биха открили по този начин своята чиста Буда-природа.

ГЛАВА ЧЕТВЪРТА ЗАМЪРСЕНОСТТЕ

I ЧОВЕШКИТЕ ЗАБЛУДИ

1. Има два вида светски страсти, които замърсяват и скриват чистотата на Буда-природата.

Първата е страстта към анализиране и дискусии, които объркват здравомислието на хората. Втората е страстта към емоционални преживявания, които объркват ценностите на хората.

Изопаченото мислене и неправилните действия могат да бъдат приети като база за класифициране на всички човешки замърсявания. Но те самите имат за основа двата главни недостатъка – първо, невежеството и второ, желанието.

Изопаченото мислене има за основа невежеството. Неправилните действия имат за основа желанието. Двете са извора на цялото нещастие в света.

Ако хората са невежи, те не могат да разсъждават правилно. Тъй като се поддават на желанието за

Замърсеностите

съществуване, от това неизбежно следват прилепването и привързването към нещата. Този непрекъснат глад за притежаване на всичко приятно, видяно и чуто, води хората в клопката на навика. Някои хора се отдават на желанието до смърт.

От този първоначален извор се раждат всички злини: алчност, гняв, глупост, завист, злоба, ревност, ласкателство, измама, гордост, презрение, наглост и егоизъм.

2. Алчността израства от изопаченото разбиране за задоволеност. Гневът е резултат от изопаченото разбиране на резултатите от дейността, съотнесени към очакванията. Глупостта се изразява в неспособността да се прецени и следва подходящо за случая поведение.

Алчността, гневът и глупостта са наречени трите пожара, които поглъщат света. Пожарът на алчността поглъща този, който е загубил истинския си ум в ненаситна жажда за притежание. Пожарът на гнева поглъща този, който е загубил истинския си ум в неспособност да приеме нещата, които не се получават според исканията му. Пожарът на глупостта поглъща този, който е загубил истинския си ум в неспособност да разбере и следва учението на Буда.

Замърсеностите

Този свят наистина гори в пламъци. Съществуват още пожари: на увлеченията, на егоизма, на смъртта, на скръбта, на самосъжалението, на страданието и агонията. Тези пожари карат хората да правят грешки чрез тялото, речта и ума си.

3. Алчността възниква от желание за задоволеност, гневът възниква от неудовлетвореност, а глупостта възниква от объркани мисли. Злото на алчността носи малко поквара, но е трудно да се изкорени; злото на гнева носи повече поквара, но е лесно да се отстрани; злото на глупостта носи най-много поквара и е много трудно да бъде преодоляно.

Затова хората трябва да потушат тези пожари, когато се появят, с правилно отсъждане какво може да даде истинско удовлетворение, със строг контрол над ума пред лицето на неудовлетворяващите събития в живота, с непрестанно връщане към учението на Буда с добронамереност и любов. Ако умът е изпълнен с мъдри, чисти и неегоистични мисли, няма да има къде да се вкоренят светските страсти.

4. Алчността, гневът и глупостта са като треска. Ако

Замърсеностите

човек я прихване, даже и в удобното легло ще страда и ще бъде измъчван от безсъние.

Тези, които нямат треска, нямат трудности със спокойния сън, даже в студена зимна нощ на земята, покрити единствено с тънка покривка от листа, или в гореща лятна нощ в малка задушна стая.

Алчността, гневът и глупостта са извора на всички човешки неволи. За да се отърве от тях, човек трябва да спазва предписанията, да практикува концентрация на ума и да култивира мъдростта. Спазването на предписанията ще отстрани покварата на алчността; правилната концентрация на ума ще отстрани покварата на гнева; култивирането на мъдрост ще отстрани покварата на глупостта.

5. Човешките желания нямат край. Те са като жаждата на човек, който пие солена вода – той не утолява жаждата си, жаждата му нараства.

Така е и с човека, който търси да задоволи желанията си. Той постига единствено нарастващо неудовлетворение и проблемите му се умножават.

Задоволяването на желанията никога не носи удовлетвореност. То винаги оставя зад себе си безпокойство и раздразнение, които никога не изчезват. Ако човек продължи да търси задоволяване на желанията си, този порочен кръг често довежда до лудост.

Замърсеностите

За да задоволят желанията си, хората се борят и воюват едни с други: владетел срещу владетел, васал срещу васал, родител срещу дете, брат срещу брат, сестра срещу сестра, приятел срещу приятел. Те се борят и дори се убиват едни други.

Хората често съсипват живота си в своите опити да задоволят желанията си. Те крадат, лъжат и прелюбодействат. След това страдат от позора и наказанието.

Желанието е толкова властно, че те прегрешават с телата и думите си, извращават дори ума си, знаейки прекрасно, че доставянето на удоволствия носи в крайна сметка нещастие и страдание. А после страданията и агонията ги следват и в другия свят.

6. От всички земни страсти, похотта е най-силна. Всички други светски страсти изглежда следват отъпкания от нея път.

Изглежда похотта осигурява почвата върху която процъфтяват всички други страсти. Тя е като демон, който поглъща всички добри дела. Тя е като усойница, скрита в цветна градина и поразява с отровата си тези, които търсят единствено красотата. Похотта е като лоза,

Замърсеностите

която се увива около дървото и се простира върху клоните му, докато го задуши. Тя провира пипалата си в човешките чувства и изсмуква здравия разум, докато умът на хората залинее. Тя е стръвта, която злият демон подхвърля на глупавите хора, за да ги завлече в ада.

Ако нацапаме един кокал с кръв и го хвърлим на кучето, то ще го глосга до изнемога. За човека похотта е точно каквото е кокалът за кучето. Той ще ѝ се отдава до пълно изтощение.

Ако подхвърлим парче месо на два звяра, те ще се бият и дерат, за да го вземат. Който е достатъчно глупав да носи факел срещу вятъра, вероятно ще се подпали. Както тези зверове и глупавия човек хората се нараняват и изгарят в задоволяване на светските си желания.

7. Лесно е да предпазиш тялото си от отровни стрели, но е невъзможно да предпазиш ума си от отровното жило, зародило се в самия него. Алчността, гневът, глупостта и слепият егоизъм са отровното жило, което се заражда в самия ум и го отравя със смъртоносна отрова.

Ако хората са заразени с алчност, гняв и глупост,

Замърсеностите

те ще лъжат, мамят, хулят и лицемерничат; а след това ще претворят думите си в дела като убиват, крадат и прелюбодействат.

Посочените горе три неблагоприятни състояния на ума, четирите грешки на речта и трите погрешни действия, събрани заедно, са десетте големи злини.

Ако хората привикнат да лъжат, те несъзнателно ще извършат всяка възможна грешна постъпка. Преди да постъпят безнравствено, те трябва да излъжат, но излъжат ли веднъж, ще действат безнравствено без задръжки.

Алчност, похот, страх, гняв, зла съдба и нещастие – всички те произлизат от глупостта. Глупостта е най-опасната от всички отрови.

8. Действието следва желанието. Страданието следва действието. Желание, действие и страдание са като колело, което се върти непрестанно.

В това колело хората се въртят безкрай, без да могат да избегнат преражданията. Един живот следва друг с неумолима повтораемост в това обсебило ни колело на преражданията.

Замърсеностите

Ако човек може да струпа пепелта и костите от погребалните си кладбища в тази предълга трансмиграция, купчината ще е висока като планина. Ако може да събере майчиното мляко, което е изсукал, то ще е дълбоко като морето.

Въпреки че природата на будността е присъща на всички хора, тя е затрупана така дълбоко в светски страсти, че за дълго остава непозната. Затова страданието е така универсално, и така безкрайна – повторемостта на злочестите човешки животи.

II

ЧОВЕШКАТА ПРИРОДА

1. Човешката природа е като плътен гъсталак, в който трудно се прониква. В сравнение с нея природата на едно животно е много по-лесна за разбиране. Все пак, в общи линии можем да я класифицираме по четири видими различия.

Първо, има хора, които от погрешни учения причиняват страдание на самите себе си, следвайки сурова практика. Второ, има хора, които причиняват страдание на другите с жестокост, кражби, убийства и други зли действия. Трето, има хора, които карат

другите да страдат заедно с тях. Четвърто, има хора, които не страдат и предпазват и другите от страдание. Следвайки учението на Буда, хората от последната категория не дават път на алчността, гнева и глупостта, а живеят спокоен живот на благодост и мъдрост.

2. Ако използваме за критерий гнева, ще разделим хората на три вида. Първият вид са тези, които приличат на букви изсечени в скала. Те лесно дават път на гнева и запазват гневни мисли за дълго време. Вторият вид са тези, които приличат на букви, написани върху пясък. Те също лесно дават път на гнева, но бързо забравят гневните мисли. Третият вид са тези, които приличат на букви, изписани върху течаща вода. Те не задържат мисли в главата си, оставят хулите и клюките да минават край тях незабелязани, умът им е винаги чист и необезпокояван.

Има и други три вида хора. Първият вид са горделиви хора, които действат прибързано и никога не са удовлетворени. Природата им е лесна за разбиране. Вторият вид хора са внимателни и винаги обмислят действията си. Природата им е трудна за разбиране. Третият вид са хора напълно овладели желанията си. Тяхната природа е невъзможно да разбереш.

Хората могат да бъдат класифицирани по много

Замърсеностите

начини, но като цяло човешката природа не е лесна за разбиране. Само Буда я разбира и за различните хора е дал различни практики.

III

ЧОВЕШКИЯТ ЖИВОТ

1. Една алегория описва човешкия живот по следния начин: Веднъж един човек карал лодката си по течението на бърза река. Друг човек го предупредил от брега: “Спри да гребеш така безгрижно. Надолу по течението има бързеи и опасни водовъртежи, има крокодили и демони, скрити в пещери между скалите. Ще загинеш ако продължиш.”

Бързото течение в тази притча символизира живота отдаден на похот; безгрижното гребане означава да подхранваш страстта си; водовъртежът символизира удоволствието; бързеите напред са предстоящите болка и страдание; крокодилите и демоните са упадъка и смъртта, които следват живота, отдаден на похотливи желания. Човекът от брега е Буда.

А ето и друга алегория. Един мъж, който извършил престъпление, бягал от преследвачите си. Двама стражи го следвали по петите. За да се скрие, той се спуснал в един кладенец, като се държал за надвиснала

лоза. Когато почти стигнал долу, той забелязал кълбо змии в дъното на кладенеца и останал да виси, хванат за лозата. В това време две мишки, бяла и черна, започнали да прегризват стъблото на лозата. Ако стъблото се скъсало, той щял да падне върху усойниците и да загине. В този момент, поглеждайки нагоре, той видял пчелно гнездо, от което се отронила капка мед. Забравяйки за опасността, в която се намира, човекът отворил уста и я вкусил с наслада.

Мъжът в тази притча символизира човешкото същество, което е родено да страда и да умре в самота. Стражите и змиите символизират тялото с неговите плътски желания. Лозата е кръга на преражданията, в който се вкопчваме. Двете мишки, бяла и черна, представляват времето, деня и нощта, и отминаващите години. Медът, това са физическите удоволствия, които залъгват тъгата от неумолимо идващия край.

2. Има и трета история. Един цар поставил четири змии в кутия и дал кутията на слугата си да я пази. Наредил на слугата да се грижи добре за тях и го предупредил, че ако раздразни дори една от тях, ще бъде наказан със смърт. Изплашен, слугата захвърлил кутията и избягал.

Царят изпратил петима стражи да го заловят. Те се

Замърсеностите

приближили до него приятелски с намерението да го хванат и върнат в двореца. Но слугата не се доверил на тяхната дружелюбност и избягал в съседното село.

Тогава интуицията му подсказала, че в това село няма да намери сигурен подслон, защото в него живеят шестима разбойници, които могат да го нападнат. Слугата продължил пътя си изплашен, докато стигнал брега на буйна река, която препречила пътя му. Мислейки за опасностите, които го следвали по петите, слугата си направил сал и успял да прекоси бързите води, отвъд които той най-накрая намерил сигурност и спокойствие.

Четири змии в кутията са символ на четирите елемента: земя, вода, огън и въздух, които съставят физическото тяло. То е подхвърлено на похотливи желания и става враг на разума. Затова умът се опитал да избяга от тялото.

Петимата стражи, които се приближили до него приятелски, са петте съвкупности, които съставляват тялото и ума на човека: форма, чувство, усещане, желание и съзнание.

Сигурният подслон са шестте сетива, които съвсем не са сигурен подслон, а шестимата разбойници са шестте вида обекти на шестте сетива. Така, виждайки опасност в шестте сетива, човекът избягал отново и достигнал до бясното течение на светските желания.

Тогава той си направил сал от Благородното

учение на Буда и безопасно прекосил реката, достигайки брега на спокойствието и мъдростта.

3. Има три опасности, в които попадайки, синът е почти безпомощен да спаси майка си, а майката трудно може да помогне на сина си: пожар, наводнение и грабеж. Но и в тези опасни ситуации все пак съществува възможност те да се подкрепят един друг.

Но има други три опасности, от които майката е невъзможно да спаси сина си, а синът не и в състояние да предпази майка си. Те са болестта, старостта и смъртта. Без значение колко се обичат и колко близки се чувстват, никой от тях не може да помогне на другия при такъв случай.

4. Веднъж Яма, царят на ада, попитал един човек, който бил попаднал в ада заради злите си дела, дали някога е срещал тримата небесни пратеници. “Не, господарю”, отговорил мъжът, “Никога не съм срещал такива създания.”

Тогава Яма го попитал дали някога е срещал стар човек, съсипан от годините, който върви подпирайки се на тояжка. Мъжът отговорил: “Да, господарю. Много често съм срещал такива хора.” Яма казал: “Ти си наказан да страдаш сега, защото не си разпознал в този

Замърсеностите

човек небесния пратеник, който ти е бил изпратен да те предупреди, че трябва бързо да промениш начина си на живот, защото ти също ще остарееш.”

Яма попитал отново, дали мъжът някога е срещал беден, болен и изоставен от приятелите си човек. Човекът отговорил: “Да, господарю. Виждал съм много такива хора.” Тогава Яма казал: “Ти попадна в ада, защото не си разпознал в този болен човек пратеника, изпратен ти от небето да те предупреди за твоето собствено безсилие пред болестта.”

Тогава Яма попитал още веднъж дали мъжът някога е виждал мъртвец. Човекът отговорил: “Да, господарю. Виждал съм много хора да умират.” Яма казал: “Ти си изпратен в това окаяно място, защото не си разпознал в тези хора небесните пратеници. Ако ги беше разпознал и беше взел под внимание техните предупреждения, щеше да промениш посоката на живота си и нямаше да страдаш сега.”

5. Някога живяла една млада жена, съпруга на богат човек, наречена Кишаготами. Тя загубила ума си след смъртта на своето дете и понесла мъртвото му тяло от къща на къща, молейки хората да го излекуват.

Разбира се, те не могли да ѝ помогнат с нищо, но накрая един последовател на Буда я посъветвал да отиде при Блажения, който тогава живеел в Джетавана. Майката занесла мъртвото си дете на Буда.

Блаженият я погледнал със съчувствие и казал: “За да излекувам сина ти, ще ми трябват няколко макови семена. Иди и вземи четири или пет макови семена от къща, в която смъртта никога не е влизала.”

Побърканата от скръб жена напразно търсила къща, в която смъртта никога не била влизала. Тя се върнала при Буда с празни ръце. Той не ѝ казал нищо, но в неговото благо мълчаливо присъствие умът ѝ се прояснил и тя разбрала смисъла на думите му. Тя взела тялото на детето и го кремирала. След това се върнала при Буда и станала негова ученичка.

IV

ЧОВЕШКАТА РЕАЛНОСТ

1. Хората в този свят са склонни да бъдат егоистични и студени. Те не знаят как да се обичат и уважават помежду си. Те спорят и се карат за дребни неща, причинявайки си само вреда и страдание, превръщайки живота в порочен кръг от нещастия.

Без значение дали са богати или бедни, те вечно се

Замърсеностите

тревожат за пари. Те страдат от бедността си и страдат заради богатството си. Тъй като животът им е контролиран от жаждата за притежание, те никога не са доволни от това, което имат, никога не се чувстват удовлетворени от живота си.

Богатият човек се безпокои за имотите си – за голямата си къща и всички други ценни притежания. Безпокои се да не го сполети бедствие: къщата му да изгори, разбойници да го ограбят, похитители да го отвлекат. Безпокои се за съдбата на имуществото си след неговата смърт. Пътят му към смъртта е самотен, никой не е до него в последния му час.

Бедният човек винаги страда от оскъдица и това събужда в него силен копнеж по земя и дом. Изгарящ от желания, той преждевременно изхавява тялото и ума си и умира в разцвета на своя живот.

Сякаш целият свят няма милост към него и пътят към смъртта му изглежда самотен, дълъг път без приятели, които да му подадат ръка.

2. Има пет злини в света. Първата е жестокостта. Всяко създание, дори насекомите, се нахвърлят едно срещу друго. Силното напада слабото, слабото се стреми да надхитри силното; навсякъде царят борба и жестокост.

Второ, няма ясно разграничение между правата на бащата и сина, на по-стария брат и по-младия, на съпруга и съпругата, на по-възрастния роднина и по-младия. При всички случаи всеки от тях иска да е по-висшия и другия да зависи от неговото благоволение. Те се използват един друг и в отношенията им няма искреност.

Трето, няма ясно определени правила в отношенията между мъжа и жената. Всеки от тях храни понякога егоистични и похотливи мисли и желания, които водят до съмнителни действия, предизвикващи спорове, кавги, несправедливост и озлобление.

Четвърто, хората са склонни да не зачитат правата на другите и да преувеличават своята собствена значимост за тяхна сметка. Те действат, изхождайки от собствения си интерес, прилагат двойни стандарти, лъжат, клеветят и злоупотребяват с другите.

Пето, хората са склонни да пренебрегват задълженията си към другите. Те мислят твърде много за собствения си комфорт и желания; забравят добрините, които са получили, и често отвръщат с несправедливо причиняване на неприятности.

3. Хората трябва да се отнасят с повече съчувствие един към друг, да се приучават към уважение и да си

Замърсеностите

помагат в трудни моменти. Вместо това, те са егоистични и твърдоглави; презират се един друг заради провалите си и се мразят заради предимствата си. Съперничеството между тях расте, докато се превърне в непоносимост.

Дори да не прерасне в насилие, тази непоносимост отравя живота с ненавист и гняв и така дълбоко се загнездва в ума, че хората дълго носят белезите ѝ в следващите прераждания.

В този свят на жажда за близост човек се ражда сам и умира сам и никой не може да сподели наказанията му отвъд.

Законът на причините и следствията е универсален. Всеки сам носи товара на собствените си грехове и трябва сам да ги изплаща. За щастие, същия закон важи и за добрите дела. Един живот в съчувствие и благост има за резултат добро бъдеще и щастие.

4. С напредването на годините, хората осъзнават колко здраво са впримчени от алчността, порочните навици и страданието, и се чувстват тъжни и обезкуражени. В своето отчаяние те често стават още по-лоши, потъват още по-дълбоко в грешки и се отказват от опитите си да вървят по правилния път.

Замърсеностите

Техния живот често свършва с преждевременен край в самата сърцевина на покварата и те страдат задълго.

Това пропадане в отчаянието, заради лошата съдба и преживените страдания, противоречи на природата, на небесните и земните закони. Затова човекът ще страда в този свят и в световите след смъртта.

Наистина, всичко в този свят е преходно и несигурно и е жалко, че хората пренебрегват този факт и продължават в своите опити да търсят наслада и удовлетворение в задоволяване на желанията си.

5. Този свят хората разделят на Аз и всичко останало. Естествено е да действат в него егоистично. Точно толкова естествено е от това да следват страдание и нещастие.

Хората превъзнасят себе си и подценяват другите. Те оставят желанията им да ги доведат до алчност и похот, което ги въвлича в безкрайния порочен кръг на причиняване и изпитване на страдание.

Времето, преживяно в лукс, не трае безкрай, а свършва много бързо. На нищо в този свят не можем да се наслаждаваме завинаги.

6. Затова, докато са млади и здрави, хората трябва да захвърлят алчността и жаждата за светски наслади и

Замърсеностите

сериозно да потърсят пътя към просветлението, защото без него няма трайна опора и щастие.

Повечето хора не вярват или пренебрегват закона за причината и следствието. Те продължават по навик да следват пътя на алчност и егоизъм, въпреки очевидността на факта, че добрите дела носят щастие, а лошите - нещастие. Те не вярват, че едно действие в този живот обуславя следващите животи и предопределя наградите и наказанията, които ще получат в тях.

Те се оплакват от страданията си, напълно невежи за факта, че страданията са резултат от действията им в предишните животи, и невежи за значението, което настоящите им действия имат за следващите им животи.

Нищо в този свят не е дълготрайно. Всичко се променя непредсказуемо. Но в своята заслепеност хората се интересуват единствено от желанията и страданията в настоящия момент. Те не слушат добрите учения и не се опитват да ги разберат. Те се отдават на настоящите си потребности за материална задоволеност.

7. От незапомнени времена неизчислим брой

Замърсеностите

човешки същества са били родени в този свят на заблуди и страдание. Голямо щастие е, че хората имат учението на Буда и, вярвайки в него, могат да получат неговата помощ.

Затова хората трябва дълбоко да се замислят, да пазят телата и умовете си чисти, да странят от алчността и злото и да търсят доброто.

За щастие ние вече познаваме учението на Буда. Трябва да го анализираме, да му повярваме и да поискаме да се родим в Чистата земя на Буда. След като го познаваме, не трябва да следваме други грешни учения, нито трябва да пазим знанията единствено за себе си, а да приложим учението на практика и да го предадем на другите.

ГЛАВА ПЕТА
**ОСВОБОЖДЕНИЕТО
ПРЕДЛОЖЕНО ОТ БУДА**
I
ОБЕТИТЕ НА БУДА АМИДА

1. Както вече беше обяснено, хората винаги се предават на светските страсти, повтаряйки грешка след грешка и носейки товара на неизвиними действия, неспособни на мъдра преценка и безсилни да скъсат с навиците на алчността и невежеството. Ако те са неспособни да преодолеят и отстранят светските страсти, как биха очаквали да осъществят своята истинска Буда-природа като пробудят ума си?

Напълно познавайки човешката природа и изпитвайки съчувствие към хората, Буда дал обет, че дори с цената на много трудности, ще направи всичко възможно, за да освободи хората от техните страхове и страдания. За тази цел той се превъплътил в Бодисатва, който дал следните обети:

а) “Въпреки, че съм постигнал будността, няма да съм завършил делото си, докато всеки един в моята земя не е сигурен в своята будност и не е придобил просветлението.”

Освобождението, предложено от Буда

б) “Въпреки, че съм постигнал будността, няма да съм завършил делото си, докато моята утвърждаваща светлина не се разпростре над целия свят.”

в) “Въпреки, че съм постигнал будността, няма да съм завършил делото си, докато не спася цялото безкрайно множество от човешки същества.”

г) “Въпреки, че съм постигнал будността, няма да съм завършил делото си, докато всички Буди от десетте посоки не признаят безпогрешността на учението ми.”

д) “Въпреки, че съм постигнал будността, няма да съм завършил делото си, докато хората, стараещи се с искрена вяра да се преродят в моята земя чрез повтаряне на името ми десет пъти, не успеят наистина да се преродят в нея.”

е) “Въпреки, че съм постигнал будността, няма да съм завършил делото си, докато хората навсякъде по света не решат да постигнат просветление, не практикуват добродетелност и не поискат искрено да се преродят в моята земя. Тогава, в момента на смъртта им, ще се появя, заедно с голямо множество Бодисатви, за да ги покания в моята Чиста земя.”

ж) “Въпреки, че съм постигнал будността, няма да съм завършил делото си, докато хората навсякъде по света, чувайки името ми, не пожелаят да се преродят в моята земя. А дотогава искрено трябва да засаждат семената на добродетелта и така да осъществят

Освобождението, предложено от Буда

съкровената си мечта.”

з) “Въпреки, че съм постигнал будността, няма да съм завършил делото си, докато всички преродени в моята Чиста земя, не достигнат такава степен на съзнанието, че да се преродят в Буди. С изключение на тези, които по собствено желание не дадат обет да служат на света като Бодисатви, като му носят спокойствие, като поведат безброй хора към просветление и култивират в тях добродетелта на състраданието.”

и) “Въпреки, че съм постигнал будността, няма да съм завършил делото си, докато хората по целия свят не се повлияят от моя дух на любов и състрадание и не пречистят телата и умовете си, като ги поставят над светските неща.”

й) “Въпреки, че съм постигнал будността, няма да съм завършил делото си, докато хората по целия свят, чувайки името ми, не приемат правилните идеи за живота и смъртта, и не придобият съвършената мъдрост, която ще пази умовете им чисти и спокойни сред алчността и страданията на света.”

“Няма да съм завършил делото си, докато тези мои обети не се изпълнят. Нека стана извор на Безгранична светлина, нека моята мъдрост и добродетел осветят

Освобождението, предложено от Буда

всички земи и освободят всички страдащи същества.”

2. Така, чрез натрупване на безброй добродетели в течение на много еони време, той станал Амида - Буда на Безкрайната светлина и Безграничния живот. Обитавайки своята Чиста земя, той дарява хората с мир и просветление.

Неговата Чиста земя, която не познава страданието, е най-спокойното и щастливо място. Дрехите, храната и всички необходими неща се появяват, когато живеещите там ги поискат. Когато лекият бриз премине през окичените със скъпоценности дървета, музиката на неговото свято учение изпълва въздуха и пречиства умовете на тези, които я слушат.

Много благоуханни лотоси цъфтят в Чистата земя и всеки лотос има много скъпоценни листенца, а всяко листенце блести с неописуема красота. Сиянието на тези лотоси осветява пътя на мъдростта, а тези, които чуват музиката на свято учение, постигат съвършено спокойствие.

3. Всички Буди от десетте посоки сега прославят името и добродетелите на този Буда на Безкрайната светлина и Безграничния живот.

Който чуе името на Буда Амида, го възхвалява и приема с радост. Умът му става едно с този на Буда и

Освобождението, предложено от Буда

той ще се прероди в неговата Чиста земя.

Тези, които се преродят в Чистата земя, споделят с Буда Амида безграничния живот, сърцата им се изпълват със съчувствие към всички страдащи и те успешно прилагат неговите методи на спасение.

В духа на неговите обети, те отхвърлят всяка светска привързаност и осъзнават непостоянството на този свят. Те посвещават съществуването си на освобождението на всички чувстващи същества; те обединяват живота си с живота на всички други, споделяйки техните илюзии и страдание, но в същото време оставайки свободни от привързаност към този живот.

Те познават пречките и трудностите на човешкия живот, но познават също и безграничните възможности на състраданието на Буда. Те са свободни да идват и да си отиват, свободни са да напредват или да спрат по свое желание, но те пожелават да останат с тези, към които Буда е насочил своето състрадание.

Затова, ако някой чуе името на Буда Амида и го произнесе с дълбока вяра, той ще получи неговото състрадание. И така, всички хора трябва да чуят учението на Буда и да го следват, даже ако им изглежда, че трябва да вървят срещу пламъците, обвинили този свят

Освобождението, предложено от Буда

на живота на смъртта.

Ако хората твърдо и искрено искат да постигнат просветление, те трябва да разчитат на силата на този Буда. Трудно е за обикновения човек да осъзнае своята върховна Буда-природа без негова помощ.

4. Буда Амида не е далече от всички нас. Твърдят, че неговата Чиста земя е далече на запад, но тя е също в сърцето на този, който искрено иска да бъде с него.

Когато хората си представят Буда Амида, сияещ в своето великолепие, картината се разделя на осемдесет и четири хиляди фигури, всяка от които излъчва осемдесет и четири хиляди лъча, осветяващи света и разпръскващи тъмнината около всеки един човек, който произнася името на този Буда. Така Буда Амида помага на хората да напредват по пътя на спасението, което той им предлага.

Когато гледа изображението на този Буда, човек придобива способността да осъществи Буда-ума. Състраданието на Буда е насочено към всички, дори към онези, които го отричат и забравят за него. С още по-голяма сила то е обърнато към тези, които го помнят и вярват в него.

Освобождението, предложено от Буда

На тези, които вярват в него, той предлага възможността да станат едно с него. Който мисли за Буда, Буда мисли за него и влиза свободно в неговия ум.

Това означава, че който мисли за Буда, той има ума на Буда в цялото му чисто и спокойно съвършенство; неговия ум е Буда-ум.

Затова всеки с чиста и искрена вяра трябва да си представя своя ум като Буда-ум.

5. Буда има много форми и превъплъщения и може да се прояви по много начини, в зависимост от способностите на всяка личност.

Той може да прояви тялото си в огромен размер, така че да покрие цялото небе и да се простре в безкрайното звездно пространство, но може също да се прояви с размера на най-малките частици в природата. Понякога се проявява като изображение, понякога като енергия, понякога като аспект на ума, понякога като личност.

Но по един или друг начин той със сигурност ще се прояви пред тези, които произнасят името му с вяра. На тези хора Амида винаги се появява съпроводен от

Освобождението, предложено от Буда

двама Бодисатви: Авалокитешвара, Бодисатва на състраданието и Махашамапрапта, Бодисатва на мъдростта. Неговото появяване изпълва света, така че всеки да го види, но само тези, които имат вяра, го забелязват.

Тези, когато са способни да видят временното му проявление, чувстват удовлетворение и щастие. Тези, които са в състояние да видят истинския Буда, получават неизброими богатства от радост и спокойствие.

6. Тъй като Буда Амида с целия си безкраен потенциал от любов и мъдрост, е израз на самото състрадание, той може да спаси всички.

Най-грешните хора, тези които вършат невероятни престъпления, чиито умове са замърсени с алчност, гняв и плътски увлечения, които лъжат, сплетничат, ругаят и мамят, които убиват, крадат и прелюбодействат, след края на живота си, който е бил низ от години на зли дела, са обречени на дълги години наказание.

Един добър приятел идва да ги защити в последния им час и им казва: “Смъртта не е краят, предстои ти да изкупуваш греховете си. Не можеш да заличиш порочния си живот, но можеш да получиш убежище в състраданието на Буда на Безкрайната

Освобождението, предложено от Буда

светлина, произнасяйки името му.”

Ако този грешен човек произнесе свящото име на Буда Амида, с любов и вяра от цялото си сърце, всичките му грехове, които са го обричали на живот в ада, ще бъдат отстранени.

Ако обикновеното повтаряне на свящото име може да направи това, колко много повече би било възможно, ако човек концентрира ума си върху този Буда! Когато настъпи краят му, повтаряйки свящото име, той ще бъде посрещнат от Буда Амида, съпроводен от Бодисатвите на състраданието и мъдростта. Те ще го отведат в Чистата земя, където той ще се прероди с чистотата на белия лотос.

Затова всеки трябва да носи в ума си думите “Поклон Буда Амида” или от цялото си сърце да се уповава на Буда на Безкрайната светлина и Безграничния живот.

II

ЧИСТАТА ЗЕМЯ НА БУДА АМИДА

1. Буда на Безкрайната светлина и Безграничния живот живее вечно и разпръсква истината. В неговата Чиста земя няма страдание и мрак и всеки миг от живота там преминава в радост. Затова я наричат

Освобождението, предложено от Буда

Благословената земя.

В средата ѝ има езеро с бистра вода, свежа и искряща, чиито вълни се плискат леко в брегове от златен пясък. В езерото има огромни лотоси оцветени в различни цветове и ароматът им изпълва въздуха.

На различни места в езерото има павилиони, украсени със злато и сребро, лазурит и кристали, с мраморни стъпала, водещи към водата. На други места има парапети и тераси, висящи над водата, закрити със завеси от скъпоценни камъни, а между тях – горички с цъфтящи благоуханни дървета и храсти.

Земята блести с невиджана красота, а въздухът трепти в небесна хармония. Шест пъти през деня и нощта нежни цветни венчелистчета падат от небето. Хората ги събират в кошници и ги поднасят в дар на мириадите Буди по всички Буда-земи.

2. В чудната земя има много птици. Има снежно бели щъркели и лебеди, ярко оцветени пауни и райски птици и ята малки, нежно пеещи птички. Със сладките си песни те прославят учението на Буда и възхваляват неговите добродетели.

Освобождението, предложено от Буда

Който чуе тези песни, чува гласа на Буда и отваря сърцето си за вярата, радостта и спокойствието, заедно с всички последователи на Буда навсякъде по света.

Лек зефир разлюлява клоните на дърветата в Чистата земя, раздвижва завесите на павилионите, носейки ритъма на сладка музика.

Чувайки небесното ехо от тази музика, хората мислят за Буда, Дарма (учението на Буда) и Санга (Общността на последователите на Буда). Всички тези чудесни неща се намират в Чистата земя.

3. Защо Буда, обитаващ тази земя се нарича Амида, което означава Буда на Безкрайната светлина и Безграничния живот? Защото великолепието на неговата истина блести без да познава граници вътре или извън Чистата земя, защото жизнеността на неговото състрадание никога не намалява през неизброимите еони от време.

Защото броят на преродените в неговата Чиста земя, които са постигнали съвършено просветление, е неизчислим и те никога повече няма да се върнат в света на заблудата и смъртта. Защото броят на тези, които са се пробудили за нов живот в Чистата земя, благодарение на неговата светлина, е също неизчислим.

Освобождението, предложено от Буда

Затова всички хора би трябвало да концентрират ума си върху неговото име и когато наближи краят на живота им, да рецитират името на Буда Амида със съвършена вяра в него от един до седем дни. Ако правят това със спокоен ум, те ще се преродят в Чистата земя. В момента на смъртта им Буда Амида ще се появи пред тях, заедно с много свети същества и ще ги приеме в земята си.

Ако всеки един човек, чувайки името на Буда Амида, събуди вярата си в неговото учение, той ще може да постигне непреходно, съвършено просветление.

